

Terítéken a Koragyermekkorai program

Prof. Fogarasi András, a Bethesda Gyermekkorház Neurológiai Osztályának vezetőjét, az uniós társfinanszírozással megvalósuló TÁMOP 6.1.4 „Koragyermekkorai (0–7 év) program” kiemelt projekt szakmai vezetőjét kérdeztük a folyamatban lévő programról, arról, hogyan érinti majd a gyermek-alapellátást, mit nyújt az abban részt vevő szakemberek számára.

H Milyen, a gyermek-alapellátást érintő problémákra keres megoldást ez a kiemelt projekt?

A projekt kiemelt célja a gyermekek fejlődését akadályozó rizikó- és védő tényezők beazonosítása. Ezen a téren sajnos ma sok még a hiányosság, a jelenlegi rendszerben nem elég hatékony a fejlődési problémák korai életkorban történő felismerése. Többek között ez az egyik oka annak, hogy az érintett gyermekek korai intervenciója sok esetben túl későn kezdődik meg. Egy hazai felmérés adatai alapján az iskola első osztályába járó sajátos nevelési igényű gyermekek egyharmada semmilyen intervenciót, fejlesztést nem kapott életének első 6–7 évében! Projektünk ezért a 0–7 éves korosztály optimális fejlődésének komplex támogatását célozza meg. A rizikó- és védő faktorok felmérése mellett magában foglalja a gyermekek fejlődésének nyomon követését, az eltérő fejlődést mutató gyermekek kiszűrését.

Ugyanakkor az egészségügyi alapellátás szakembereinek hatékonyabb munkavégzését is támogatja a projekt. A védőnők, házi gyermekorvosok és a gyermeket ellátó háziorvosok adatgyűjtése, illetve a köztük lévő adatáramlás lassú, megbízhatatlan, csak töredéke történik elektronikusan, így egy egységes informatikai infrastruktúra épül majd ki a projekt során. Külön képzési program szolgálja az alapellátásban dolgozók korszerűbb, egységesebb tudásának megalapozását. Az alapellátók képzése mellett a projekt a szülők számára is támogatást nyújt a gyermekük fejlődésének kibontakoztatásához és a felmerülő nevelési problémák megoldásához.

H A projektben fontos szerepe van az ágazatközi együttműködés fejlesztésének is. Mondana erről pár szót?

Az ágazatközi együttműködés a korai intervencióban résztvevők, a társszakmák, a családokat támogató állami, önkormányzati intézmények, hálózatok, illetve civil szervezetek között gyenge, hiányzik a kompetenciák és feladatok lehatárolása, a szereplők között a kommunikáció sokszor esetleges, ezért kiemelt célunk az ágazati együttműködés összehangolása. Ezt az egészségügyi alapellátásban résztvevők esetében a háziorvosok, házi gyermekorvosok, védőnők munkájának összehangolásával, a párhuzamosságok felszámolásával, a kompetenciák kijelölésével és a köztük lévő kommunikáció javításával éri el a projekt.

H Milyen módon valósul meg a gyermekek hatékonyabb szűrése?

Kidolgozunk egy rizikó-kérdőívet, amely időben és megbízhatóan jelzi a veszélyeztetett csecsemők és kisgyermek körét. Elkészülnek a 0–7 éves korú gyermekek fejlődésének komplex méréséhez és követéséhez szükséges állapotfelmérő adatlapok standardjai és eljárási protokolljai, valamint egy szülői megfigyelésen alapuló kérdőív formájában hazai fejlesztésű szűrőeljárás kidolgozására és validálására is sor kerül. A projektben a szülők számára tájékoztató anyagokat is készítünk, amelyek a várandósságtól kezdve információkat nyújtanak nekik gyermekük fejlődésével kapcsolatban, valamint segítséget nyújtanak a gyakran felmerülő tipikus nevelési problémák megoldásához.

H Mi történik azokkal a gyermekekkel, akiket fejlődési problémák miatt kiszűrnek?

A kiszűrt gyermekek további ellátására jelenleg sajnos nem létezik egységesen követendő irányelv, azt sokszor a helyi lehetőségek, a háziorvos, a házi gyermekorvos kapcsolatrendszere, a szülő motiváltsága és nem utolsósorban pénztárcája határozza meg. A projekt során feltérképezzük a jelenlegi hazai lehetőségeket, és egy optimális szabályozási javaslattal élünk az ún. „gyerekút” kialakítására. Ezzel párhuzamosan fontos lenne olyan projektek indítása, amelyek a koragyermekkorai intervenció hálózat fejlesztését tűzik ki célul.

H Hogyan jutnak el a projekt szakmai fejlesztései az alapellátást végző szakemberekhez?

A projektben mindhárom célcsoportnak – a házi gyermekorvosoknak, a gyermekeket ellátó, vegyes praxisban dolgozó háziorvosoknak és a védőnőknek is – többféle, ingyenes, pontszámszerző továbbképzést biztosítunk 2014-ben. A továbbképzések bemutatják az új szakmai fejlesztéseket, például az előbb említett kérdőívet, és hasznos segítséget nyújtanak a szülőkkel folytatott kommunikációhoz is. Sajnos azt tapasztaljuk, hogy a prevenció még mindig nem kap elég hangsúlyt, holott a család központi szerepének és a kielégítő koragyermekkorai nevelésnek és gondozásnak minden későbbi beavatkozásnál mélyebb és tartósabb hatása van.

H Az alapellátásban dolgozó orvosok milyen továbbképzéseken vehetnek majd részt?

A gyermek-alapellátásban dolgozó orvosok részére jelenleg nem állnak rendelkezésre olyan továbbképzések, amelyek kellő segítséget, elméleti és főleg gyakorlati útmutatást nyújtanak a fejlődési zavarok korai felismeréséhez, a rehabilitációs lehetőségekről, az ellátási algoritmusról, valamint a társszakmák kompetenciáiról.

A gyermekeket ellátó orvosok számára módszertani anyagokat dolgozunk ki 2013-ban, amelyek egyrészt tájékoztató jellegű anyagok lesznek a védőnő megújult prevenciósi tevékenységeivel, feladataival kapcsolatosan, másrészt a gyermekek eltérő fejlődésének és viselkedésének észlelése esetén az orvosi tennivalókat, lehetőség-

geket (továbbküldési lehetőségek, korai fejlesztéssel foglalkozó intézmények bemutatása) foglaljuk össze. Mindezeket a fejlesztéseket egy komplex, akkreditált (pontszerző) továbbképzésbe tervezzük összegyűjteni, amely tartalmazza a projekt legfontosabb vívmányait és a fejlődési rizikóval élő, valamint az eltérő vagy megkésett fejlődést mutató gyermekek további ellátására fókuszál.

Ez a „komplex” továbbképzés két formában lesz elérhető és választható: távoktatásos formában, illetve háromnapos (1+2 napos etapokban) kontaktképzésként, amely keretében ingyenesen biztosítunk szállást, ellátást. A továbbképzést a lakóhely közelében lévő város szállodájában bonyolítjuk le, hogy a házi orvosoknak ne jelentsen a szükségesnél nagyobb időkiessést és több helyettesítést.

Az előbbi, „komplex” továbbképzés mellett néhány további programot is meghirdetünk azoknak a szakembereknek a részére, akik szeretnének elmélyülni egy-egy szakmai témában. Ilyen önálló, kontaktórás (háromnapos) témaspecifikus továbbképzést biztosítunk például a koragyermek-kori fejlődéslélektanra, a család működésére és működési zavaraira, vagy a szülővel történő kommunikációra fókuszálva.

📌 Hogyan történik majd a továbbképzések szervezése, hol lehet jelentkezni ezekre?

Bízunk benne, hogy a hiánypótló továbbképzéseinket nagy érdeklődés fogadja majd. Szeretnénk mind a közel 3100 gyermeket ellátó házi orvos számára lehetőséget biztosítani a képzési programon való részvételre, ezért is lesz távoktatási verziója a „komplex” továbbképzésnek.

A projektben 2014 lesz a „képzések éve”. A házi gyermekorvosoknak, házi orvosoknak meghívót és tájékoztató anyagokat juttatunk el a „komplex” és a témaspecifikus továbbképzési lehetőségekről. Jelentkezni ezt követően lehet majd a megadott felületeken. Törekszünk arra, hogy a lakóhelyhez minél közelebb (megyéken belül) elérhető legyenek a kontaktnapos képzési programok. 2014-ig tehát még várni kell a továbbképzésekre.

📌 A szakmai továbbképzéseken kívül milyen egyéb programra lehet jelentkezni a projektben, esetleg idén is lesz lehetőség részvételre?

Az alapellátás szereplőinek szakmai tevékenységét és hatékonyabb együttműködését segítik majd az országosan, megyeszékhelyeken megszervezendő, térítésmentes esetmegbeszélő csoportok, amelyek hama-

rosan, 2013 nyarán indulnak. Ezeket egy éven keresztül tartjuk majd. A találkozók helyi szinten a védőnők és a házi gyermekorvosok/házi orvosok közötti párbeszéd erősítését célozzák. Hasonló szakmai területen dolgozó személyekből áll minden csoport. További célja az esetmegbeszélő csoportoknak, hogy olyan tipikus vagy kiemelt fontosságú problémakörök továbbvihetők legyenek a tervszerűen tartott kistérségi, majd a megyei, illetve később az országos fórumokra, esetmegbeszélő értekezletre, amelyek kereteinek kialakítása szintén a projekt részét képezi.

📌 Egy új informatikai rendszer kerül kialakításra. Miért kiemelt része a projektnek az új informatikai rendszer, illetve milyen hiányosságokat pótol majd?

Ezzel több évtizedes lemaradást szeretne pótolni a projekt. Az új informatikai rendszer kialakításával hatékonyabb lesz az információáramlás az alapellátás szereplői között. A védőnők eddig nagyrészt papír alapon dolgoztak, ezt az elavult módszert szeretnénk 21. századi technológiára felfejleszteni.

A megvalósítandó IT rendszer célja, hogy azok a releváns adatok, amelyeket az egyik ellátó gyűjt, de a másik ellátónak is szüksége van rá, a lehető legautomatikusabban megosztásra kerüljenek, hogy hiteles, naprakész információ álljon rendelkezésre az esetleges beavatkozásokhoz. Ebbe az adatáramlásba fogja bevonni az alapellátó rendszer a további szereplőit, valamint a szülőket, akiknek biztosítja majd a gyermekük adataihoz való hozzájutás lehetőségét is.

A fejlődés nyomon követését és az ellátási folyamatot a védőnő és az orvosok

számára egyaránt hozzáférhető elektronikus központi védőnői rendszer fogja tartalmazni, amelyhez megfelelő jogosultsági szinteken keresztül férhetnek hozzá a további szereplők. Ennek célja, hogy a betegút átlátható és jól követhető legyen.

A kialakítandó IT rendszer azonban nem működhet teljesen önállóan. A gyermek, mint elsődleges érték védelme érdekében kapcsolatot kell kialakítani mind ágazaton belüli, mind ágazaton kívüli szervezetekkel, adatbázisokkal. A rendszer kapcsolatot épít az OTH Szakigazgatási Információs Rendszerhez, az ágazati TIOP projektek keretében kiépülő központi infrastruktúrákhoz, a házi/gyermekeorvosi rendszerek irányába, valamint a járó- és fekvőbeteg-ellátást biztosító intézmények irányába.

📌 Ha egy mondatban össze kellene foglalnia mit jelent Önnek ez a projekt, mit mondana?

Ez egy komoly csapatmunkát igénylő feladat, így a teljes projektcsapat nevében mondhatom, hogy azon dolgozunk, hogy a projektünk segítse a csecsemők és kisgyermek egészséges fejlődését. Ne legyen több olyan gyermek, aki elvész a koragyermekkorai intervenció útvesztőiben.

DR. KÁLMÁN MIHÁLY

(Az interjú elkészítésében segítségünkre volt Kereki Judit vezető szakmai koordinátor, valamint Borbás Krisztina képzési és Varga Attila az informatikai alprojekt szakmai vezetője. A projekt saját honlapjának elkészültéig részletesebb anyagot a www.gyemshi.hu honlapon olvashatnak, az Új Széchenyi Terv logo-ra kattintva.)

A Magyar Gyermekgasztroenterológiai Társaság

III. Kongresszusa

Szeretettel hívjuk és várjuk az érdeklődő házi gyermekorvos kollégákat.

Időpont: 2013. október 10–12.

Helyszín: Sárvár, Park Inn Radisson

A kongresszus internetes elérhetősége:

www.gyermekgasztro.hu